

УДК 793.31.071.2:793.3(477)

І. В. СЛІПЧЕНКО, магістрантка кафедри хореографії Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент Благова Т. О.)

ВНЕСОК В. АВРАМЕНКА У РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА

Розкрито життєвий та творчий шлях В. Авраменка, його вплив на розвиток українського хореографічного мистецтва та неоціненний внесок у надбання хореографії.

Ключові слова: український народний танець, патріотизм, балетмейстер, школи народного танцю.

Сучасний прогрес розвивається в дуже швидкому темпі, тому так важливо зберігати те, що передається століттями нашими предками, а саме, наше українське танцювальне мистецтво. Впродовж розвитку українського народного танцю багато знавців займалися дослідженням шляхів розвитку української народної хореографії, серед них і В. Авраменко, який доклав чимало зусиль задля формування української народної хореографії.

В. Авраменко народився 1895 р. в оспіваному І. Нечуєм-Левицьким м. Стеблеві на Черкащині. Чотирирічним Василько залишився напівсиротою. Батько одружився вдруге, але мачуха не дуже дбала про пасинка. У дев'ять років хлопець уже став наймитом у тітчиній родині, а з десяти років наймитував підпасичем. Заробляючи на життя, був робітником на шахтах у Донбасі, а згодом у м. Владивостоку, куди переїхали його старші брати. Одночасно навчався на вечірніх учительських курсах і через три роки склав іспит на народного вчителя. Велике враження на юнака справили вистави мандрівної російсько-малоросійської трупи артистів, особливо «Наталка-Полтавка» за участю М. Садовського. Ці спектаклі розбудили в душі В. Авраменка національне почуття та його справжнє поклонання – стати танцюристом та служити рідному народові [2, 4].

Під час Першої світової війни в Мінську В. Авраменко зустрічається з С. Петлюрою. Ця зустріч стала доленосною й певною мірою навіть визначила подальше Василеве життя – він

стає справжнім апологетом української ідеї та захисником усього українського. Він часто виступає перед солдатами з патріотичними промовами, намагаючись розбудити в серцях віру в перемогу власного народу.

У 1917 р. молодий В. Авраменко приїжджає до м. Києва, де за порадою С. Петлюри поступає до Київської державної школи ім. М. Лисенка, де під керівництвом М. Верховинця вивчає український танець, який здавна хвилював його душу. Під впливом лекцій видатного балетмейстера В. Авраменко задумує відродити український танець, вивести його на ту височину, до якої б повернулася його первозданна, кришталево чиста краса та естетичність. Від В. Авраменка починається ренесанс українського хореографічного мистецтва. Він виокремлює український танець у самостійний жанр культури. Після інституту працює в театрі стадника в м. Станіславі, згодом в театрі М. Садовського в м. Кам'янець-Подільську. Саме у театрах від акторів записує стародавні танці.

В. Авраменко перший, хто задумує створити школу українського народного танцю. Але трагічні дні в Україні не дозволили Авраменку здійснити задумане. Український уряд змушений покинути Україну. У 1921 р. В. Авраменко потрапив до табору інтернованих вояків УНР у м. Каліш Познанського воєводства у Польщі, де його танцювальний талант розгорнувся на повну силу. Тут він заснував Школу українського танцю та Товариство відродження українського танцю, яке вже в перший рік свого існування мало 123 учасники.

В. Авраменко розумів, що полоненим необхідно підняти дух непокори, дух завзяття, віру у воскресіння своєї держави. Будучи великим патріотом, людина великої мужності з вольовим характером, він робить неймовірне: залишає театр і за колючими дротами табору серед українських полонених у надзвичайно важких умовах організовує школу українського танцю.

Почалися перші гастролі на території Польщі. Перед кожним концертом В. Авраменко або хтось із трупи обов'язково виступав із доповіддю про український народний танець. А далі презентували створені хореографом танці, які мали величезний успіх у глядачів. Та артистові хотілося успіху на рідній землі. Навесні 1922 р. він прибуває до м. Львова. З великими труднощами організовує тут школу народного танцю і влаштовує низку вечорів. В. Авраменко відроджує прадавні гуцульські *коломийки*, *аркани*. Зі своїми артистами хореограф іде з концертами по західноукраїнських містах (м. Тернопіль, м. Станіслав, м. Коломия, м. Дрогобич, м. Бережани).

В. Авраменко і його артисти об'їхали майже всі міста, містечка і багато сіл Волині. Їх радо вітали там, де серед малоосвіченого люду не мали успіху ніякі культурні заходи «Просвіти». Для балетмейстера невдачі не були страшні. Він зі своїми товаришами не раз ходив на виступи в далекі села пішки, часто не обїдав, щоб тільки купити необхідний реквізит.

Виступаючи на концертах, В. Авраменко паралельно працює над створенням шкіл народного танцю. Перша така школа була заснована ще у 1922 р. у Львові, пізніше, в 1923 р. – у Луцьку, Рівному, Кременці, Олександрії та Межиріччі, в 1924 р. – у Холмі та інших містах [3,4]. Школи мали цілком сталу теоретичну і практичну програму. Кожна із них підготувала чимало фахівців з народної хореографії. У Луцьку таку школу закінчило 100 учнів, Рівному – 60, Олександрії – 30, Кременці – 50, Межиріччі – 40. Іспити зазвичай проводила спеціальна комісія в складі членів «Просвіти», місцевого вчителя і В. Авраменка, як директора школи. Всім учням, що закінчили курс і склали іспити, видавалися спеціальні свідоцтва, а особливо обдарованих було іменовано інструкторами і згуртовано в «Товариства відродження національних танців», котрі входили до місцевих «Просвіт» на правах секцій [4].

В. Авраменко зумів прищепити любов до українського танцю не лише українцям, але й представникам інших національностей, що жили в «Східних кресах» Польщі. Серед них – волинський чех Володимир Лібовицький, який завдяки школі В. Авраменка став одним із найвідоміших чеських балетмейстерів [3].

Вершиною сценічного мистецтва В. Авраменка можна вважати концерт 1931 р. в Метрополітен-опері (м. Нью-Йорк). Ця сцена по праву вважається найпрестижнішою в світі. У грандіозній постановці взяли участь понад 500 танцюристів та близько 100 хористів. Зазвичай сценічні дійства В. Авраменка поєднували в собі балет, музику, театр, хоровий спів, а згодом і кіномистецтво. Прогресивний хореограф використовував найрізноманітніші форми народно-танцювальної, а також сценічної пластики, умів майстерно поєднати різні танці в цілісній балетній драматургії. Саме за кордоном він отримує найвище своє – народне! – звання: «батько українського танцю».

Одним з напрямків творчої діяльності видатного хореографа було створення перших звукових фільмів на теми українського мистецтва. Серед них: «Наталка-Полтавка», «Запорожець за Дунаєм», «Маруся Богуславка». Ґрунтовною роботою в цій галузі був виданий у 1954 р. звуковий фільм «Тріумф українського танцю», матеріал для якого він збирав і

монтував протягом 25 років. Цей фільм-енциклопедія висвітлював сторінки з історії народної хореографії в Україні [1, 2].

Сила характеру В. Авраменка була в тому, що він за жодних обставин не розчаровувався і не припиняв своєї праці. Хоч в пам'яті багатьох людей Василь Авраменко залишився диваком.

Українське хореографічне мистецтво є гордістю нашого народу, одним з найяскравіших виявів його національної самосвідомості та духовного багатства. Піднесення професійного рівня розвитку всіх форм і видів танцювального мистецтва України, що має славні багатовікові традиції і визначні художні здобутки, є важливим складником національного культурного відродження України. «Український танок не пустоці, він основний вияв нашої культури, це – національна зброя!», – казав В. Авраменко [1].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Василь Авраменко – хореограф, який зробив український танець відомим на весь світ [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://amazing-ukraine.com/vasyl-avramenko-khoreohraf-iakyi-zrobyv-ukrainskyi-tanets-vidomym-na-ves-svit/>
2. Василь Авраменко: « Український танець – це національна зброя» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://ukrainianpeople.us/>
3. Український танцюрист та хореограф Василь Авраменко [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/biograf/24063/>
4. Василь Авраменко і Волинь [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://docplayer.net/76545389-Avramenko-vasil-ki-rilovich.html>

